

Wat er gebeurt als je verdacht wordt

‘OM weet te weinig van notariële praktijk’

‘Als het hierbij blijft, gaat mijn kantoor het redden’, zegt Maarten Prinsze, die na een doorzoeking van zijn woning en kantoor ruim twee weken in hechtenis zat op verdenking van valsheid in geschrifte, witwassen en het niet melden van ongebruikelijke transacties. Hoe verloopt zo’n doorzoeking? Wat doet een ringvoorzitter? Kunnen waarnemers de zaak draaiende houden? En heeft de notaris voldoende gegevens om cliënten te onderzoeken?

TEKST Lex van Almelo | BEELD Roel Ottow

Op dinsdag 5 september 2017 bellen een man en een vrouw om 8:01 uur aan bij de villa van Maarten Prinsze in Bussum. Prinsze heeft net de hond uitgelaten en is daarbij ongemerkt de auto gepasseerd waarin ringvoorzitter Gijs Alferink weggedoken de huiszoeking zat af te wachten. Alferink en Prinsze waren huisgenoten in hun Leidse studietijd. ‘Maar we zien elkaar nu alleen nog zakelijk.’

Als de man en de vrouw binnen mogen komen, nemen zij in hun gevolg vijftien anderen mee: de rechter-commissaris, de officier van justitie, de ringvoorzitter en twaalf politie- en FIOD-rechercheurs. De dochters van Prinsze worden gewekt en moeten rond de keukentafel gaan zitten met de handen op het tafelblad. Eén van hen mag douchen onder toezicht van een – gelukkig vrouwelijke – rechercheur. De echtgenote van Prinsze is op schoolkamp. De rechercheurs halen het hele huis overhoop. Zij nemen bankafschriften en bonnetjes in beslag en de 12.000 euro cash die in de kluis

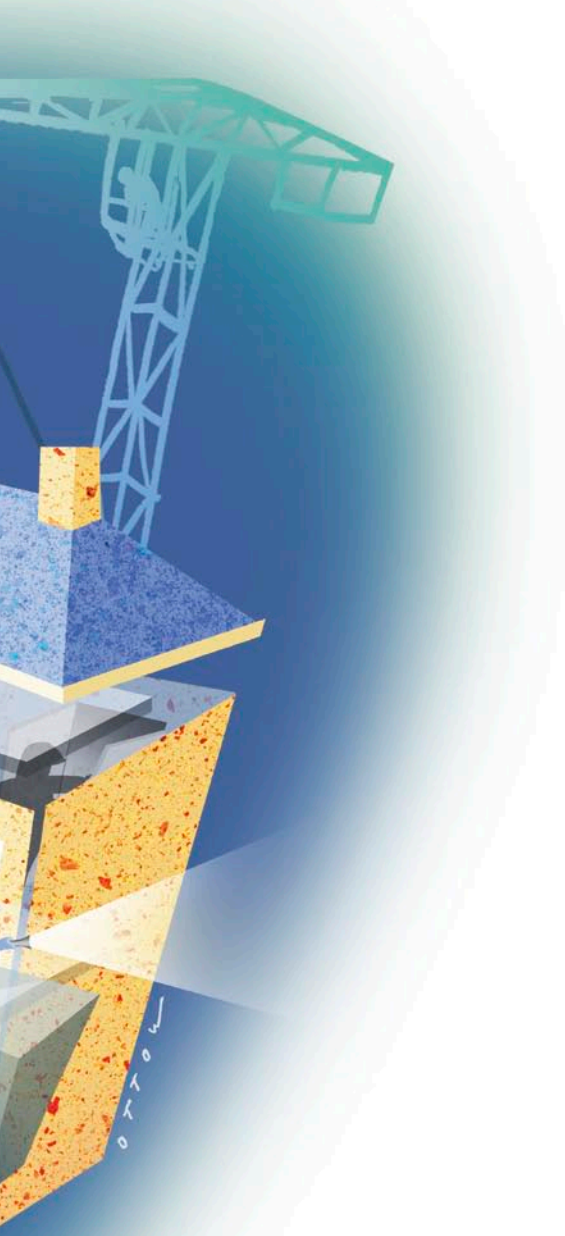
ligt. Maarten Prinsze: ‘Dat was spaargeld waarmee we de aannemer zouden betalen voor een verbouwing van ons huis in Frankrijk. Franse aannemers houden niet van cheques.’

VERZEGELDE DOOS

Om elf uur vertrekt het gezelschap naar het kantoor in Almere. Prinsze krijgt het advies ‘verschoning’ mee te nemen. De dochters schrikken als na het vertrek nog drie rechercheurs op zolder bezig blijken. Op het kantoor moet het personeel in de passeerkamer met de handen op tafel blijven zitten. Officier van justitie Gerjan Heidema heeft een lijst met bestanden die hij wil inzien of kopiëren. Onder toezicht van de rechter-commissaris en de ringvoorzitter worden uiteindelijk een

schijf met kopieën en een deel van de fysieke boekhouding in een verzegelde doos gestopt. De rechter-commissaris neemt de doos mee en moet een jaar later nog steeds beoordelen welk materiaal onder de geheimhoudingsplicht valt en wat er gebruikt kan worden voor het opsporingsonderzoek.

Om vijf uur mag het personeel naar huis. Prinsze wordt naar een arrestantencomplex in Houten gebracht, vlak naast een Van der Valk-hotel. Hij wordt er twee dagen verhoord en mist de achttiende verjaardag van zijn jongste dochter. Op zijn drieëntwintigste trouwdag wordt hij in een gewone personenauto met een kinderslot naar de raadkamer in Zwolle gebracht. Daar wacht hij in een benauwd hokje op het besluit van de rechter-commissaris, die

Op het kantoor moet het personeel in de passeerkamer met de handen op tafel blijven zitten

de voorlopige hechtenis met twee weken zal verlengen. Na wat omzwervingen belandt Prinsze in huis van bewaring De Karelskamp te Almelo. Bij aankomst moet hij zich uitkleden. Zijn trouwring en horloge krijgt hij terug en mag hij omhouden; zijn sleutels moet hij inleveren. Prinsze: 'In deze cel kon ik weer zelf het licht uit doen en naar buiten kijken. Maar het eten was zo beroerd dat ik in twee weken zeven kilo ben afgevallen.' Het Openbaar Ministerie (OM) heeft ondertussen een persbericht uitgebracht over de aanhouding van 'een notaris van een kantoor uit de provincie Flevoland'. De notaris wordt verdacht van 'het behulpzaam zijn bij het witwassen van gelden verkregen uit criminaliteit'. Zo zou de 'derdengeldrekening' (*sic*) in maart 2017 zijn gebruikt 'om gelden te storten die afkomstig waren van factuurfraude in het buitenland'. Verder heeft de notaris 'vermoedelijk officiële documenten vervalst om door derden gepleegde strafbare feiten zoals oplichting te faciliteren'. Tot slot zou de notaris meermaals hebben nagelaten cliëntenonderzoek te doen en ongebruikelijke transacties te melden. Aanvankelijk berichtten de

media anoniem over de aanhouding. Na zijn vrijlating noemt *De Gooi- en Eemlander* echter de naam Prinsze.

LICHTE EN ZWARE WAARNEMING

Ringvoorzitter Gijs Alferink: 'Maarten Prinsze heeft iets verschrikkelijks meegemaakt. Inhoudelijk kan ik niets over de zaak zeggen; dat is de rol van de ringvoorzitter ook niet. Bij een doorzoeking ben je de eerste adviseur van de notaris en feitelijk ook van de doorzoekende partij. Verder probeer je een klein beetje de menselijke maat in het optreden te bewaken.' Als Prinsze vastzit, nemen Edward Oostendorp en Kees-Jan van der Zijden zijn praktijk waar. Oostendorp doet de lichte waarneming op de dag van de inval. Van der Zijden neemt in de twee weken daarna de zware waarneming op zich. Hij moet daarbij de exclusieve beschikking hebben over de bankrekening van het notariskantoor (zie 'Zes knelpunten'). Als waarnemer probeert hij verder het protocol in zijn macht te krijgen door te vragen om de sleutels van de kluis met akten en om toegang tot de communicatiemiddelen. Bij een lichte waarneming staat continuïteit

van de dagelijkse zaken voorop. Maar bij een zware waarneming is de continuïteit van de onderneming van ondergeschikt belang, zegt Kees-Jan van der Zijden. 'Je probeert dan vooral het protocol veilig te stellen en de cliënten te bedienen.'

Tegen cliënten zeggen waarnemers dat zij de notaris vervangen. Edward Oostendorp: 'Als cliënten vragen waarom, zeggen we dat de notaris wegens privéomstandigheden niet beschikbaar is. Als ze doorvragen, blijf je zo discreet mogelijk, zonder te liegen.' Tijdens de waarneming is de sfeer onder het personeel gespannen, omdat het zich realiseert dat het verkeerd kan aflopen. Volgens Van der Zijden is het personeel vaak opvallend loyaal aan de notaris. En aan de cliënten. Als de notaris bij wijze van ordemaatregel wordt geschorst, is de kans dat een kantoor een zware waarneming overleeft 'klein'. 'Vooral als de notaris geen personeel heeft.' Normaal gesproken werkt de waarnemer samen met de waargenomen notaris. Maar als de notaris vastzit en contact onmogelijk is, moet de waarnemer de bedrijfseconomische beslissingen nemen. Kees-Jan van der Zijden: 'Er is altijd het latente verwijt dat je de winkel kapotmaakt.' De samenwerking met Maarten

‘Er is altijd het latente verwijt dat je de winkel kapot maakt’

Prinsze verliep volgens Oostendorp en Van der Zijden goed. Maar soms trekken notarissen de stekker eruit en vertrekken. Of dwarsbomen zij de toegang tot het informatiesysteem en het kantoor.

BANG EN WANTROUWEND

Prinsze stort geen contante bedragen van cliënten meer op zijn privérekening om die vervolgens door te boeken naar de kantoorrekening. ‘Dat deed ik, omdat mijn bank een stortingsmachine had waarbij je alle biljetten één voor één moest invoeren. De rechter-commissaris schrok enorm van het totaal van 73.000 euro in vier jaar, maar weet niet dat ik op een drukke “eerste van de maand” soms in totaal zeven mille contant ontvang.’ Het cliëntenonderzoek heeft Prinsze aangescherpt en bij bijzondere transacties vraagt hij voortaan om nog meer informatie en documentatie. Hij raadt notarissen aan sneller te melden. ‘Je hoeft de transactie niet zelf te beoordelen. Wees niet eigenwijs!’

Prinsze is het eens met zijn psycholoog, die hem ‘niet bang genoeg’ vindt. Kees-Jan der Zijden instemmend: ‘Notarissen worden grotendeels gedreven door angst en dat moet ook. Als je angst mist en niet al te wantrouwend bent, trap je echt in de val van fraudeurs en criminelen.’

Alferink, Van der Zijden en Oostendorp vinden dat eenpitters bij twijfel over een transactie een gelijkwaardig klankbord moeten raadplegen, zondig een collega uit het netwerk. Méér informatie zou ook welkom zijn, want de notaris is naar het oordeel van de drie én

Prinsze onvoldoende toegerust voor cliëntenonderzoek.

Cliënten naar de herkomst van de gelden vragen, vinden Oostendorp en Van der Zijden bij ‘fout geld’ zinloos, omdat je dan geen eerlijk antwoord krijgt. En het antwoord valt hooguit te controleren als iemand beweert dat die een erfenis heeft gekregen.

Gijs Alferink: ‘Je bent aangewezen op jouw *gut feeling*, omdat je het handelsregister niet mag doorzoeken op personen en dus niet kunt zien hoe vaak iemand in de afgelopen tijd een bv heeft opgericht. Als je googelt op internet kun je soms verontrustende publicaties over een betrokken partij vinden die je helpen bij de beoordeling van een dossier. Ik heb in een andere doorzoeking meegemaakt dat zulke publicaties er ruim vijf jaar na de gewraakte transactie waren, maar ik weet niet wat de notaris gezien zou hebben als hij destijds had gegoogeld.’

Alferink zou graag zien dat notarissen hun twijfels moeten melden aan de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie (KNB), die deze informatie in een bestand stopt, zodat andere notarissen gewaarschuwd zijn en beter kunnen beoordelen wanneer zij een Wwft-melding

[Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme – red.] moeten doen. Volgens Willem Geselschap van het KNB-bureau zou de KNB ‘graag’ een grijze lijst aanleggen van personen bij wie je wellicht nader onderzoek moet doen. Maar privacyregels beletten dit.

OPKRABBELEN

Een jaar na de doorzoeking wacht Prinsze optimistisch de beslissing over de mogelijke strafvervolgning af. Ondertussen zit hij een schorsing van drie maanden uit, die de tucht-rechter oplegde wegens een betaling van zes jaar geleden, die niet via de derdengeldenrekening had mogen lopen. Een geval van onoplettendheid, meent Prinsze.

Hij is met zijn gezin verhuisd naar een drive-in-woning in Almere, die zijn vrouw heeft gekocht en kan betalen van haar docentensalaris. Het notariskantoor krabbelt weer op. Prinsze: ‘De financiële schade is anderhalf à twee ton. Het is nu afwachten of het daarbij blijft.’ ■

‘Als je angst mist en niet al te wantrouwend bent, trap je echt in de val van fraudeurs en criminelen’

ZES KNELPUNTEN

Ringvoorzitter Gijs Alferink en de waarnemers Kees-Jan van der Zijden en Edward Oostendorp signaleren zes knelpunten bij doorzoeking en waarneming.

- *Te weinig informatie van het OM*
Ringvoorzitters worden vaak ruim van tevoren geïnformeerd over de naderende doorzoeking. In het geval van Prinsze stelde het OM Alferink twee weken van tevoren op de hoogte. Kees-Jan van der Zijden kreeg enkele dagen voor de doorzoeking het verzoek waarnemer te worden. Hij was niet op stel en sprong beschikbaar, waarna Edward Oostendorp werd aangezocht. De ringvoorzitters en de waarnemers krijgen echter niets te horen over de basis van de verdenking.
- *Te weinig kennis van de notariële praktijk bij het OM*
‘De notaris is gewoon een mens en moet dus worden behandeld zoals iedereen in zo’n zaak zou worden behandeld’, zegt Gijs Alferink. ‘De vraag is alleen: weet het OM voldoende hoe notarissen werken? Voor mij is het evident dat die kennis soms ontbreekt.’ Het zou goed zijn als het OM de feiten en de verdenking vooraf voorlegt aan de ringvoorzitter of de KNB. Die kunnen dan onnodige misverstanden over de notariële praktijk uit de weg ruimen en verdenkingen voorkomen. Alferink: ‘Bij de doorzoeking vroeg ik mij na wat doorvragen af of het nu allemaal wel zo ernstig was.’

- *Bancair verkeer*
Waarnemers moeten bij een zware waarneming de exclusieve macht krijgen over het betalingsverkeer. In de ogen van de banken zijn zij niet bevoegd, omdat zij niet als gemachtigde staan ingeschreven bij de Kamer van Koophandel. Waarnemers laten daarom maar op één na alle passen blokkeren. Kees-Jan van der Zijden: ‘Dat is een heel praktische oplossing, waarvan juridisch weinig deugt.’
- *Verzekering opgezegd*
Beroepsaansprakelijkheidsverzekeraars vinden het een groot risico dat de notaris geschorst is. Zonder verzekering kan niemand notariële handelingen verrichten. Dus als de verzekering met ingang van het nieuwe jaar wordt opgezegd, moet de waarnemer alle betalingen voor het einde van het jaar in orde maken en alle dossiers verplaatsen naar andere kantoren. Dat is praktisch de doodsteek voor het kantoor van de waargenomen notaris.
- *Tarieven*
De voorzitter van de kamer voor het notariaat stelt de tarieven voor de waarnemer vast: 150 euro per uur exclusief btw en reiskosten. Als een waargenomen notaris weinig personeel heeft, op prijs concurreert en dossiers daarom snel pleegt af te handelen, kan het uurtarief van de waarnemer gemakkelijk leiden tot verlies op een dossier. Het is dan lastig om het kantoor

bedrijfseconomisch te redden. Door sub-waarnemers in te zetten tegen een lager tarief kunnen waarnemers dit risico volgens Van der Zijden verkleinen.

- *Te weinig potentiële waarnemers*
Jaarlijks worden gemiddeld zeven notarissen geschorst en een à twee uit het ambt ontzet. Volgens Kees-Jan van der Zijden en Edward Oostendorp zijn er te weinig (kandidaat-)notarissen die waarnemingen doen en daar ook geschikt voor zijn. ‘Het is specialistisch werk, waarvoor je stevig in je schoenen moet staan.’ Geschorste notarissen werken soms namelijk tegen of dreigen met klachten en claims. Verder kunnen waarnemingen lang duren. Soms is er dus geen waarnemer beschikbaar. Ringvoorzitter Gijs Alferink werd daarom waarnemer bij het failliete Anotaris in Bunnik. Van der Zijden en Oostendorp pleiten voor een groter ‘rescue team’ van waarnemers.